

Tlačová správa

Luxemburg 15. júna 2022

Odstránenie rozdielov v oblasti inovácie v EÚ: členské štáty sa musia viac zapojiť

S cieľom preklenúť pretrvávajúce rozdiely v EÚ v oblasti výskumu a inovácie a dosiahnuť excelentnosť v zaostávajúcich krajinách Európska komisia uplatňuje osobitné opatrenia (známe ako „rozširujúce“ opatrenia), aby týmto krajinám poskytla lepší prístup ku kľúčovému financovaniu zo strany EÚ. V správe, ktorá bola dnes uverejnená, však Európsky dvor audítorov zistil, že skutočný posun vo veľkej miere závisí od národných vlád, ktoré musia stanoviť výskum a inovácie za prioritu, aby sa zvýšili investície a reformy. Rozširujúce opatrenia môžu len naštartovať pokrok týchto krajín, ale samy osebe nemajú dostatočnú silu na vytvorenie zmien potrebných vo vnútroštátnych ekosystémoch výskumu a inovácie.

Účast' na viacročných programoch EÚ v oblasti výskumu a inovácie je založená na excelentnosti, čo znamená, že sa vyberajú len najlepšie návrhy. V dôsledku toho výskumní pracovníci a inovátori z krajín s nízkou výkonnosťou – s menej rozvinutými ekosystémami výskumu a inovácie – čelia ťažkostiam pri súťaži so svojimi partnermi z krajín s lepšími výsledkami a menej často získajú miesta v programoch, čo zase obmedzuje potenciál ich krajín prekonať nedostatky v oblasti výskumu a inovácie. EÚ riešila tento začarovaný kruh zavedením opatrení na rozšírenie účasti na programe Horizont 2020 v období 2014 – 2020. Tieto opatrenia boli zamerané na 13 krajín, ktoré vstúpili do EÚ od roku 2004, plus Luxembursko a Portugalsko.

„S cieľom využiť potenciál EÚ a preklenúť rozdiely medzi inovačnými lídrami a priemernými inovátormi by výskumní pracovníci z celej EÚ mali mať možnosť využívať jej programy financovania,“ uviedla Ivana Maletić, členka EDA zodpovedná za túto správu. *„Komisia pomáha krajinám s nedostatočnými výsledkami dobiehať, ale jej podpora nie je zázračnou pilulkou a môže pôsobiť len ako katalyzátor. Na prelomenie tohto začarovaného kruhu musia členské štáty v plnej miere zohrávať svoju úlohu.“*

Audítori dospeli k záveru, že rozširujúce opatrenia boli vhodné na daný účel, pretože riešili dôvody, prečo niektoré krajiny EÚ majú nízku výkonnosť v oblasti výskumu a inovácie a obmedzenú účasť na následných programoch EÚ. Audítori však kritizujú skutočnosť, že projekty na rozširovanie účasti boli sústredené len v niekoľkých krajinách. Existuje riziko pokračovania v začarovanom kruhu, keďže niektoré cieľové krajiny mali opäť oveľa menší prospech z rozširujúcich opatrení. Audítori vyzývajú Komisiu, aby sa vyhla tomu, aby sa väčšina projektov realizovala len v niekoľkých krajinách, a aby prijala kroky na dosiahnutie širšej účasti v prípade neustále výraznej nerovnováhy.

Účelom tejto tlačovej správy je prezentovať hlavné body osobitnej správy Európskeho dvora audítorov. Úplné znenie správy je uverejnené na webovom sídle eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Rozhodujúcim faktorom určujúcim výkonnosť krajiny sú však úrovne vnútroštátnych investícií do výskumu a inovácie a reformy. V roku 2020 boli priemerné investície do výskumu a inovácie v EÚ 2,3 % HDP, čo je menej ako cieľ 3 %. Z 15 krajín, ktorých sa týka rozširovanie účasti, investovalo viac než 2 % iba Slovinsko a Česko. Okrem toho nie všetky krajiny využili nástroj politickej podpory, ktorý je jedným zo série politických nástrojov, ktoré Komisia poskytla na podporu vnútroštátnych reforiem. Krajiny sa mohli slobodne rozhodnúť, či a ako napredovať v odporúčaní Komisie v súvislosti s nástrojom politickej podpory, čo znamená, že mala len malú silu vyvolať zmeny. Komisia však využila poznatky získané z činností nástroja politickej podpory na svoje posúdenia krajín v oblasti výskumu a inovácie v rámci ročnej koordinácie hospodárskych a fiškálnych politík (známej ako „európsky semester“).

Väčšina projektov na rozšírenie účasti prebieha, takže ich plný vplyv sa prejaví až v nasledujúcich rokoch. Audítori však zistili, že projekty začali vykazovať sľubné počiatkové výsledky, napríklad pokiaľ ide o počet vedeckých publikácií, vytváranie sietí a prístup k väčšiemu grantovému financovaniu. Projekty však čelili aj problémom, keď sa snažili včas zabezpečiť potrebné doplnkové financovanie, pri prijímaní medzinárodných výskumných pracovníkov a, čo je najdôležitejšie, pri vytváraní vlastných príjmov, aby boli udržateľné. Audítori analyzovali dve opatrenia zamerané na vytvorenie dlhodobých účinkov pre prijímateľov: vytváranie tímov (podpora centier excelentnosti) a vedúci výskumní pracovníci (vysielanie vynikajúcich akademických pracovníkov do výskumných inštitúcií). Zistili, že prijímatelia týchto opatrení mohli len v obmedzenej miere využívať výsledky svojho výskumu.

Základné informácie

Od roku 1984 EÚ poskytuje podporu na výskum a inovácie prostredníctvom po sebe nasledujúcich rámcových programov, ako je Horizont 2020 (na obdobie 2014 – 2020 s rozpočtom vo výške 76,4 mld. EUR) a Horizont Európa (2021 – 2027, 95,5 mld. EUR). Dôvodom nízkej výkonnosti niektorých krajín a obmedzenej účasti na programe Horizont 2020 sú nedostatočné ekosystémy výskumu a inovácie (napr. roztrieštené riadenie, obmedzené investície), nedostatočný ľudský kapitál (únik mozgov) a obmedzená internacionalizácia inštitúcií v oblasti výskumu a inovácie. Cieľom rozširujúcich opatrení bolo posilniť kapacity výskumných inštitúcií v krajinách s nízkou výkonnosťou, napríklad tým, že sa im pomôže vytvárať siete, nadviazať partnerstvo s vedúcimi inštitúciami a prilákať vysokokvalifikovanú pracovnú silu. Rozpočet na tieto opatrenia na roky 2014 – 2020 bol 935 mil. EUR v rámci programu Horizont 2020 a 2,95 mld. EUR na roky 2021 – 2027 v rámci programu Horizont Európa. Všetky členské štáty, ktorých sa týkalo rozširovanie účasti na programe Horizont 2020, si udržali toto postavenie v rámci programu Horizont Európa s výnimkou Luxemburska, ktoré nahradilo Grécko.

Osobitná správa 15/2022 *Opatrenia na rozšírenie účasti na programe Horizont 2020 boli dobre navrhnuté, ale udržateľná zmena bude závisieť najmä od úsilia vnútroštátnych orgánov* je dostupná na webovom sídle EDA (eca.europa.eu). Neskôr v tomto roku EDA uverejní osobitnú správu o synergiách medzi programom Horizont 2020 a európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi.

Kontakt pre tlač

Tlačové oddelenie EDA: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – Mobil: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – Mobil: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – Mobil: (+352) 691 553 547